

Morska grobnica

Marijana Hameršak

Aktivisti (npr. [No Border Spain](#)) i istraživači (npr. Koshravi 2007) od početka ovog milenija o Sredozemnom moru govore kao o groblju ili grobnici za izbjeglice i druge migrante. Na površini Sredozemnog mora plutaju brodovi s ljudima u bijegu, brodovi ostavljeni da umru, kako glasi naziv znamenite rekonstrukcije jednog slučaja napuštenog broda ([Forensic Oceanography Left to Die Boat](#)), dok u njegovim dubinama počivaju nebrojeni mrtvi. Iako [mediji](#) često iznose sumarne brojeve [umrlih](#) na Sredozemlju, točni podaci o umrlima na granicama, pa tako i na Sredozemlju ne postoje. Mnogi umrli za koje se ne zna, ali i toliki [nestali](#) dovode u pitanje „sliku Sredozemlja kao ‘bistrog mora’, naglašavajući njegovu nejednaku vidljivost i zasjenjene dijelove“ (Tazzioli 2015: 5).

Za putnike koji se zbog aktualnog režima kontrole granica (sustava viza, kazni za prijevoznike i dr.) ne mogu koristiti redovnim zračnim, morskim ili kopnenim putevima, Sredozemno more su vrata Europe, ali i morska grobnica na putu prema Europi. Dok kupuju pojaseve za spašavanje u turskim obalnim gradovima, oni se „istodobno spremaju za bijeg, ali i za smrt“, kako je to formulirao Harith Salman (2019: 8) koji je i sam bio prisiljen na prelazak Egejskog mora nakon što mu je prvo na aerodromu u Zagrebu, a zatim u Bukureštu odbijen ulazak u EU. Zbog uskraćivanja i kriminalizacije pomoći na moru, onemogućivanja pristanka u lukama, [pušbekova](#), [detencija](#) i drugih tehnika odvratanja i kontrole migracija, kao i neadekvatnih plovila i uvjeta na plovilima koja se koriste za iregularizirane prelaskе, Sredozemno more je već desetljećima mjesto nezapamćenog „mirnodopskog zločina“ (Albahari 2015), odnosno [naoružani krajolik](#) u kojem prelazak morske udaljenosti od nekoliko kilometara, pod povoljnim vremenskim uvjetima, pa i u blizini drugih plovila može biti smrtonosan.

Smrti na Sredozemlju i Sredozemlje kao morska grobnica tema su suvremene umjetničke proizvodnje, od kazališta i, recimo, predstave Line Prosa [Lampedusa Beach](#) (prijevod na hrvatski Iva Grgić Maroević, režija Senka Bulić, gluma Nina Violačić, Kazalište Hotel Bulić) do dječje književnosti i grafičkog romana [Zenobija](#) pisca Mortena Dürra i ilustratora Larsa Hornemana, promptno prevedenog i na hrvatski jezik.

5. 5. 2022.

Literatura

Albahari, Maurizio. 2015. *Crimes of Peace. Mediterranean Migrations at the World's Deadliest Border*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Khosravi, Shahram. 2007. "The 'Illegal' Traveller. An Auto-ethnography of Borders". *Social Anthropology / Anthropologie Sociale* 15/3: 321-334.

Salman, Harith. 2019. *Unknown Reality. The True Story in Europe*. s. l.: vlastito izdanje.

Tazzioli, Martina. 2015. "[The Politics of Counting and the Scene of Rescue. Border Deaths in the Mediterranean](#)". *Radical Philosophy* 192.